

มหาวิทยาลัยเกริก
คณะนิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน

เอกสารการเรียนวิชา นท.4302
การผลิตภาพยนตร์และวีดิทัศน์
(Compact Disc Movie and Video Production)

ผู้เขียน : สุติน ชาวหินฟ้า

คำนำ

มนุษย์ มีความปรารถนา ทั้งในเชิงบวก (ไฝ่ดี หรือ ego) และเชิงลบ (ไฝ่เลว ตามอำนาจกิเลส หรือ id) ภาพยนตร์ให้ความบันเทิง คอบสนองความปรารถนาเชิงบวก เป็นการผ่อนคลาย สร้างความหวัง พลังใจ ภาพยนตร์ให้สาระแง่คิด เพื่อหยุดยั้งความปรารถนาเชิงลบ มีให้คิดผิด ลุ่มหลง และเผยแพร่จริง-เท็จ ประโยชน์สุข-โทษทุกข์ ถูก-ผิด ดี-ชั่ว ภาพยนตร์ เป็นสื่อที่ปลดปล่อยอิสรภาพทางความคิด ให้มนุษย์ตัดสินใจด้วยตนเอง ภายใต้พื้นฐานทางคุณธรรม (moral) คุณค่า (virtue) ของตนเอง (ไฝ่อิสรภาพ หรือ super ego) ความงามทางสุนทรียภาพ (ความงดงาม และ ความไพเราะ) เป็นพลัง สร้างกำลังใจ ชิมซบ ซาบซึ้ง ศรัทธา เชื่อมั่น ส่วนความงามทางสุนทรียวัตถุ (องค์ประกอบภาพ เสียง) เป็นพลัง สร้างการรับรู้ (awareness) ทักษะใหม่ (attitude) การยอมรับ (accept) ดังนั้น ภาพยนตร์ สามารถตอบสนองความคิดสร้างสรรค์ (creativity) ให้แก่มนุษย์ ได้อย่างไร้ขีดจำกัด ไม่มีสิ่งใด ที่มนุษย์คิดขึ้นแล้ว จะทำไม่ได้ ในโลกแห่งภาพยนตร์ เว้นเสียแต่ว่า มันถูกจำกัดด้วยเทคโนโลยี ที่มนุษย์ยังค้นหาไม่พบ สรุป ภาพยนตร์ เป็นไปได้ในโลกแห่งจินตนาการ แม้ว่ามันจะเป็นไปไม่ได้ ในโลกแห่งความเป็นจริง ก็ตาม.

เอกสารเล่มนี้ ตั้งใจเขียนขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทาง ในการผลิตภาพยนตร์ด้วยตนเอง โดยผู้เขียนได้นำแนวทางการผลิตภาพยนตร์สั้น “ฟ้าใหม่ หัวใจพอเพียง” มาเป็นตัวอย่าง และแนวทาง ในการออกแบบ วางแผนการผลิต เพื่อว่าผู้อ่าน จะได้เห็นตัวอย่าง และแนวทาง ต่อยอดความคิด สู่การคิดค้น ออกแบบปฏิบัติการผลิตภาคสนาม เพื่อให้ได้ภาพยนตร์ที่ดี ตามที่ต้องการ

คนส่วนใหญ่ รู้สึกว่า การผลิตภาพยนตร์แผ่น ให้เป็นภาพยนตร์สั้น ความยาว ไม่เกิน 30 นาที นั้น เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก และต้องลงทุน ภาพยนตร์สื่อเล่มนี้ จะให้คำแนะนำในการออกแบบงานสร้าง ตั้งแต่เริ่มต้น เตรียมการผลิต และลงมือผลิต จะสำเร็จเป็นแผ่นภาพยนตร์ ได้โดยไม่ยาก เพียงแต่ ค่อยๆ อ่านและลงมือปฏิบัติตามแบบฝึกหัดที่ให้ไว้ ตามขั้นตอน เชื่อว่า ไม่นานนัก ท่านผู้อ่านก็จะเป็นอีกท่านหนึ่ง ที่สามารถผลิตภาพยนตร์แผ่นได้ด้วยตนเอง ภายใต้ความอุทิศหาของตนเอง โดยไม่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก

ภาพยนตร์คุณภาพ ไม่จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนสูง เสมอไป มีชื่อว่า ปัจจัยเรื่องเงินลงทุน จะเป็นปัจจัยหลักเสียทีเดียว ในการสร้างภาพยนตร์ที่มีคุณภาพ เรื่องราวน่าสนใจ เราสามารถสร้างภาพยนตร์ด้วยต้นทุนต่ำได้ด้วยอาศัยพลังความคิด กับ รู้จักเลือกใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม ตั้งแต่ขั้นพื้นฐาน ไปจนถึงระดับอาชีพ

เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาการผลิตภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (นท.4302) คงจะเป็นประโยชน์ สำหรับการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติในการผลิตภาพยนตร์ ให้แก่นักศึกษา ที่เรียนวิชานี้ โดยในเนื้อหาวิชาได้ปรับเปลี่ยนจาก การผลิตภาพยนตร์ฟิล์ม มาเป็น ภาพยนตร์ซีดีแทน เอกสารเล่มนี้ จึงใช้ว่า Compact Disc Movie and Video Production แทนคำว่า Film Production.

ขอบข่ายเนื้อหาสาระ กิจกรรม

ชื่อวิชา	การผลิตภาพยนตร์และวีดิทัศน์ (Film and Video Production)
รหัสวิชา	นศ.4302
ระดับ	ปริญญาตรี
ผู้บรรยาย	อาจารย์สุติน ชาวหินฟ้า

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความหมาย และหลักการพื้นฐาน การถ่ายภาพนิ่ง ภาพวีดิทัศน์ แสง-เงา สี และเสียง ประวัติความเป็นมาของภาพยนตร์ องค์ประกอบทางศิลปะ เทคนิควิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์

ศึกษาโครงข่ายความสัมพันธ์ทั้งทางด้านภารกิจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของบุคลากรและองค์การผลิตภาพยนตร์ ตั้งแต่ส่วนบริหาร (Studio management) ส่วนศิลปกรรม (Art department) ส่วนการถ่ายทำ (Camera department) ส่วนการจัดทำเสียง (Sound department) ส่วนการตัดต่อและลำดับภาพ (Editorial department) ส่วนเสื้อผ้าและการแต่งหน้า (Wardrobe department) ส่วนฉากและอุปกรณ์ประกอบฉาก (Prop & set Construction department) ส่วนโยธา (Grip department) ส่วนไฟถ่ายทำ (Electric department) ส่วนสวัสดิการยานพาหนะ (Security & transportation department)

ศึกษากระบวนการ ขั้นตอนการสร้างภาพยนตร์ ทั้งก่อนการถ่ายทำ ระหว่างการถ่ายทำ และหลังการถ่ายทำ ตั้งแต่การจัดทำบทภาพยนตร์ การแยกบทภาพยนตร์ การจัดตารางการถ่ายทำ การวางแผนงบประมาณ การคัดเลือกผู้แสดง คัดเลือกโรงถ่าย และคัดเลือกสถานที่ถ่ายทำ ตลอดจนการคัดเลือกทีมงาน การเตรียมอุปกรณ์เครื่องมือ การนัดหมายและการประชุมทีมงาน การซักซ้อมต่างๆ ก่อนลงมือถ่ายทำจริง การตัดต่อลำดับภาพ การแก้ไข และการนำเสนอผลงานภาพยนตร์

ศึกษาการจัดทำบทภาพยนตร์ เพื่อการถ่ายทำ และฝึกปฏิบัติการเขียนบทถ่ายทำ (Shooting Script) บทภาพ (Storyboard) และ การวางตำแหน่งการแสดง (Blocking)

ศึกษาส่วนประกอบของกล้องถ่ายภาพยนตร์ และกล้องถ่ายทำวีดิทัศน์ และ ฝึกปฏิบัติการใช้กล้องในสถานการณ์ต่างๆ ตามที่ปรากฏในบทภาพยนตร์

ศึกษาการออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย เสื้อผ้า ใบหน้า ทรงผม นักแสดง การจัดแสง ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ตามที่ปรากฏในบทภาพยนตร์ ตลอดจนเทคนิคการกำกับภาพยนตร์

ฝึกปฏิบัติการสร้างภาพยนตร์สั้น ด้วยกล้องวีดิทัศน์ โดยเริ่มตั้งแต่ กระบวนการเตรียมการก่อนถ่ายทำ การถ่ายทำ และการตัดต่อลำดับภาพจนพิมพ์เป็นแผ่นซีดี หรือดีวีดี

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ

1.1 หลักการพื้นฐาน การถ่ายภาพนิ่ง ภาพวิดีโอ การจัดแสง-เงา ความหมายของสี และการใช้สี
เสียงที่ใช้ภาพยนตร์

1.2 องค์ประกอบทางศิลปะ เทคนิควิธีการที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์และวิดีโอ ตามหลักนิเทศศิลป์-
นิเทศศาสตร์ (audiovisual communications) และ หลักจิตวิทยาการสื่อสารตลอดจน

1.3 ประวัติความเป็นมาของภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์ต่างประเทศ ทั้งในด้านเทคโนโลยี และการ
พัฒนาเรื่อง

1.4 ความสัมพันธ์ขององค์กรและโครงข่าย ทั้งด้านภารกิจ หน้าที่ ความรับผิดชอบ ของบุคลากร
และ องค์กรการผลิตภาพยนตร์

1.5 กระบวนการขั้นตอนการสร้างภาพยนตร์ ทั้งก่อนการถ่ายทำ ระหว่างการถ่ายทำ และหลังการถ่ายทำ

1.6 ประเภท และ ส่วนประกอบ ของกล้องถ่ายภาพยนตร์ และ กล้องถ่ายภาพวิดีโอ การใช้ และการ
บำรุงรักษา

3. ขอบข่ายเนื้อหา และสาระสำคัญ

บทที่ 1 ศาสตร์และศิลป์ ในภาพยนตร์

บทที่ 2 กระบวนการผลิตภาพยนตร์

บทที่ 3 บทภาพยนตร์

บทที่ 4 อุปกรณ์การผลิตภาพยนตร์

บทที่ 5 การตัดต่อภาพและเสียง ด้วยระบบดิจิทัล

บทที่ 6 การอำนวยความสะดวกการสร้าง และ การกำกับภาพยนตร์

4. วิธีการวัดผลและประเมินผล

วิชานี้มีหน่วยกิตการเรียน 3 หน่วยกิต มีสัดส่วนในกิจกรรมการเรียน ระหว่าง ภาควิชาการ (ทฤษฎี) กับ
ภาคปฏิบัติ ในอัตราส่วน 2:3 ดังนั้น ในแต่ละสัปดาห์จะจัดกิจกรรมการเรียนทั้งภาควิชาการ และภาคปฏิบัติต่อ
เนื่องกัน และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน แบ่งสัดส่วนดังนี้

4.1 คะแนนระหว่างภาค 70 คะแนน วัดจาก

-กิจกรรมในชั้นเรียน 10 คะแนน

-รายงาน 20 คะแนน

-ปฏิบัติการผลิตภาพยนตร์ 40 คะแนน

4.2 คะแนนสอบปลายภาค 30 คะแนน

สารบัญ

บทที่ 1	ศาสตร์และศิลป์ในภาพยนตร์	1
1.1	ประวัติและพัฒนาการของภาพยนตร์	2
1.2	ประเภทของภาพยนตร์	41
1.3	ศิลปะภาพยนตร์	51
1.4	การสื่อความหมายในภาพยนตร์	66
	แบบฝึกหัด	94
บทที่ 2	กระบวนการผลิตภาพยนตร์	95
2.1	ภาพยนตร์ระบบฟิล์ม กับ ภาพยนตร์ระบบดิจิทัล	95
2.2	บุคลากรการผลิต	97
2.3	ขั้นตอนการสร้างภาพยนตร์	109
2.4	การสร้างภาพยนตร์สั้น	131
2.5	การสร้างภาพยนตร์โฆษณา	135
	แบบฝึกหัด	138
บทที่ 3	บทภาพยนตร์	141
3.1	แนวคิด และ ปัจจัยสำคัญ ในการเขียนบทภาพยนตร์	141
3.2	องค์ประกอบของบทภาพยนตร์	144
3.3	การเขียนบทภาพยนตร์	154
	แบบฝึกหัด	176
บทที่ 4	อุปกรณ์การผลิตภาพยนตร์	203
4.1	กล้องถ่ายทำภาพยนตร์	203
4.2	อุปกรณ์การถ่ายทำภาพยนตร์	220
	แบบฝึกหัด	238
บทที่ 5	การตัดต่อภาพและเสียง ด้วยระบบดิจิทัล	239
5.1	แนวคิด ความหมาย และ ความสำคัญของการตัดต่อภาพยนตร์	239
5.2	การตัดต่อภาพยนตร์ ด้วยระบบดิจิทัล	250

5.3	โปรแกรมตัดต่อภาพวิดีโอ	260
	แบบฝึกหัด	278
บทที่ 6	การขำนวนยการสร้ำง และ การกำกับภำพยนตร์	279
6.1	การออกแบบงำนสร้ำง	279
6.2	การกำกับฉำก และ การกำกับการแสดง	286
6.3	การขำนวนยการสร้ำง	295
	แบบฝึกหัด	335
	ภำคผนวก	338
	บรรณำนุกรม	397